

הכנסת

מרכז המחקר והמידע

המחלקה לפיקוח תקציבי

אומדן ראשוני של הוצאות ציבוריות על שהיית מסתננים בישראל - מעודכן

הכנסת, מרכז המחקר והמידע

קריית בן-גוריון, ירושלים 91950

טל': 02 - 6408240 / 1

פקס: 02 - 6496103

www.knesset.gov.il/mmm

כ"ח באייר תשע"ז

24 במאי, 2017

כתיבה: נטע משה, כלכלנית

אישור: עמי צדיק, מנהל המחלקה לפיקוח תקציבי

מסמך זה נכתב לבקשת ח"כ אמיר אוחנה, ומוצג בו אומדן ראשוני של הוצאות ציבוריות על שהיית מסתננים בישראל. מסמך זה מעדכן מסמך קודם בנושא מאפריל 2017,¹ בעקבות נתונים חדשים שהתקבלו מהמשרד לביטחון הפנים ומוצגים בפרק מס' 4. בשל מגבלות נתונים הקיימות בידי המשרדים ורשויות, ובשל מענה חלקי בלבד, אין באפשרותנו בשלב זה להציג את כלל העלויות הציבוריות הישירות והעקיפות לשהיית מסתננים, על פי הגדרתם בחוק למניעת הסתננות תשי"ד-1954, כפי שהתבקשנו. כמו כן, חלק מהנתונים מתייחסים לכלל אוכלוסיית הזרים, ולא לאוכלוסיית המסתננים או מבקשי המקלט בלבד. על-כן, במסמך זה מוצגים אומדנים על הוצאות ציבוריות על שהיית זרים בישראל, בהם מסתננים, בשלושה תחומים: הוצאות ציבוריות למתן שירותי בריאות על ידי משרד הבריאות, הוצאות ציבוריות לטיפול באוכלוסיית המסתננים על ידי המשרד לביטחון הפנים (משטרה, שב"ס, הרשות הארצית לכבאות והצלה), והוצאות ציבוריות למתן שירותים חברתיים ועירוניים לזרים על ידי עיריית תל-אביב יפו. כאמור לעיל, יש להדגיש כי בחלקים רבים הנתונים שנמסרו לא מאפשרים הבחנה בין זרים באשר הם, השוהים בישראל לתקופות ממושכות, ובין זרים אשר מוגדרים כמסתננים או כזרים שאינם ברי הרחקה, שהגיעו אל ישראל באופן לא חוקי דרך הגבול עם מצרים ומדינות מוצאן העיקריות הן אריתריאה וסודן.

מסמך זה נועד להציג את העלות הציבורית הנוכחית כפי שהיא, בתחומים שבהם עלה בידנו להשיג את הנתונים. אין בפרסום נתונים אלו לנקוט עמדה באשר לסוגי השירותים הציבוריים הניתנים לזרים או אופן ההתמודדות עם תופעת ההסתננות. בשל שינויי אוכלוסייה, שינויי מדיניות ושינויי דרכי הטיפול אין להסיק מנתונים אלו על היקף ההוצאה הציבורית בשנים הבאות, ולא יהיה זה נכון לעשות שימוש בנתונים אלו בכדי לחזות או להשוות את העלויות הציבוריות בנקיטת דרך התמודדות כזו או אחרת.

1. רקע - זרים בישראל

1.1. קבוצות זרים בישראל - הגדרות²

בישראל שוהות כמה קבוצות של זרים, להלן נגדיר בקצרה את האוכלוסיות העיקריות:

- **זר** – מי שאינו בעל אזרחות ישראלית או מעמד תושב בישראל.
- **עובדים זרים** – זרים אשר הגיעו בהתאם לחוק עובדים זרים התשנ"א-1991, למטרת עבודה בישראל באחד מהענפים שנקבעו, ומחזיקים ברישיון ישיבה ועבודה לפרק זמן קצוב (ב/1), שניתן להארכה.
- **מסתננים** – זרים שנכנסו אל ישראל באופן לא חוקי שלא דרך תחנת גבול (חוק למניעת הסתננות תשי"ד-1954).
- **זרים שאינם ברי הרחקה** – מסתננים מהמדינות אריתריאה וסודן אשר בעת הנוכחית לא ניתן להרחיקם למדינת מוצאם באופן ישיר.
- **מבקשי מקלט** – נתינים זרים אשר הגישו בקשה פרטנית להכרה בהם כפליטים ובקשתם טרם הוכרעה.
- **פליטים** – מבקשי מקלט שעניינם נבחן באופן פרטני, ונמצא בין השאר כי הם עונים על אחד מחמשת הטעמים לנרדפות של אמנת האו"ם לפליטים, ועל כן זכאים להגנה.
- **תיירים לא חוקיים או עובדים זרים לא חוקיים** - זרים שנכנסו באשרת תייר או באשרת עובד זר ושוהים בישראל בניגוד לאשרה, ולאחר שתוקפה פג.
- **קטינים זרים בישראל** – קטינים זרים אשר נולדו בישראל להורים זרים, או הגיעו אליה עם הוריהם.

¹ נטע משה, אומדן ראשוני של הוצאות ציבוריות על שהיית מסתננים בישראל, מרכז המחקר והמידע של הכנסת, אפריל 2017.
² גדעון זעירא ונטע משה, [סוגיות בהעסקה של זרים בישראל](#), מרכז המחקר והמידע של הכנסת, יוני 2015.

כמו כן, שוהים בישראל לתקופות ממושכות זרים נוספים ובהם סטודנטים, אנשי דת, מתנדבים, תיירים שהגיעו לתקופה קצובה, דיפלומטים ובני משפחותיהם, בני זוג זרים של ישראלים ששוהים בישראל באופן מוסדר או שאינו מוסדר, עובדים זרים משטחי הרשות הפלסטינים וירדן, פלסטינים מבקשי איחוד משפחות.

1.2. מסתננים זרים שאינם ברי הרחקה

בין השנים 2006-2016 נכנסו לישראל שלא כחוק דרך הגבול עם מצרים כ-64,300 זרים, אשר מוגדרים על ידי רשות האוכלוסין וההגירה כמסתננים, בהתבסס על החוק למניעת הסתננות התשי"ד-1954.³ חלקם יצאו את ישראל במסגרת הליך עזיבה מרצון או בדרכים אחרות, ונכון לסוף שנת 2016 שהו בישראל 40,271 מסתננים משתי מדינות עיקריות: כ-72% מאריתריאה (29,014), כ-20% מסודן (8,002) והיתר, כ-8%, ממדינות אחרות באפריקה ובעולם.⁴ **בסך-הכול נכון לסוף 2016 שהו בישראל 37,016 מסתננים שמקורם באריתריאה ובסודן.** נתון זה לא כולל את מספרם של הילדים שנולדו בישראל להורים זרים שמוצאם מאריתריאה וסודן. משנת 2013 חלה ירידה משמעותית בהיקף המסתננים לישראל דרך הגבול עם מצרים, בין היתר בשל בניית הגדר בגבול הדרומי וצעדי מדיניות אחרים, ובשנת 2016 מספרם עמד על 18.

אוכלוסיית המסתננים המגיעים מאריתריאה ומהרפובליקה של סודן הוגדרה על ידי מבקר המדינה **כזרים שאינם ברי הרחקה מישראל.** כפי שנכתב בדוח המבקר משנת 2014, לגבי יוצאי אריתריאה השוהים בישראל "ננקטת כיום מדיניות אי-הרחקה זמנית", ולגבי יוצאי הרפובליקה של סודן, המדינה נמנעת בעת הזאת מלהחזירם למדינתם, בעיקר בשל "הקושי המעשי שבהרחקה למדינה שאין עמה יחסים דיפלומטיים".⁵ חלקם הגישו בקשות לקבלת מעמד פליט בישראל ומיעוט מהם קיבל מעמד פליט.

2. הוצאה ציבורית על שהיית זרים ובהם מסתננים בישראל

2.1. רקע

ניתן לחלק את העלויות הכלכליות בגין שהות המסתננים ומבקשי המקלט בישראל לשני מרכיבים עיקריים:

- **עלויות כלכליות למשק** בעיקר בגין השפעה על שוק העבודה, זרים המגיעים לעבוד בארץ מגדילים בדרך כלל את היצע העבודה ברמות השכר הנמוכות, לוחצים את השכר כלפי מטה ובכך עשויים להקטין את הרווחה החברתית של ישראלים המועסקים ברמות שכר נמוכות יחסית. בנוסף, שהותם בשכונות או בערים מסוימות עשויה להביא לירידת מחירי הנדל"ן בשכונה ולירידה בהון הכלכלי של תושבי השכונה או העיר.
- **עלויות תקציביות ישירות** בגין מתן שירותים חברתיים על-ידי הממשלה, הרשויות המקומיות ומוסדות ללא כוונת רווח המתקצבים על-ידי הממשלה. עלויות תקציביות אלו כוללות כאמור בעיקר חינוך, רווחה, בריאות ואכיפת חוק ובהם עוסק מסמך זה.

אוכלוסיית המסתננים שוהה בישראל בחלקה מזה כעשור, ואוכלוסיות זרות אחרות (בעיקר עובדים זרים חוקיים ושאינם חוקיים) שוהות בישראל בהיקפים גדולים משנות התשעים ואילך. עם השנים התקבעו נוהגים ודרכי פעולה בקרב משרדי הממשלה לעניין ההתמודדות עם זרים ומהגרים שאינם חוקיים באשר הם ואספקת שירותים שונים אשר ממומנים באופן חלקי על ידי המדינה והרשויות המקומיות, לרבות שירותי חינוך לילדים, שירותי רפואה

³ 7% הגיעו ממדינות אפריקה אחרות (2,754) ואחוז נוסף משאר מדינות העולם (504). רשות האוכלוסין וההגירה, האגף לתכנון מדיניות, **סיכום נתוני זרים בישראל – שנת 2016**, הגדרות.

⁴ רשות האוכלוסין וההגירה, האגף לתכנון מדיניות, **סיכום נתוני זרים בישראל – שנת 2016**, תאריך פרסום: 2 במרס 2017.

⁵ מבקר המדינה, דוח שנתי 64, **זרים שאינם ברי הרחקה מישראל**, 2014.

הכנסת

מרכז המחקר והמידע

ורווחה בסיסיים, זכויות בביטוח הלאומי של זרים מועסקים. כמו כן, קיימות עלויות ציבוריות נוספות הנובעות מעומס על תשתיות פיזיות ועל מערכות ציבוריות ובירוקרטיות שונות (כדוגמת מערכת בתי המשפט). כך לדוגמה, כפי שמסבירים בעיריית תל-אביב יפו, תוספת האוכלוסייה בשכונות דרום העיר המאופיינת בריבוי דיירים בכל בית אב הגדילה את עלות הטיפול בניקיון רחובות, טיפול באשפה (והיטל הטמנה), פתרון מפגעים תברואתיים ואחרים בשטחים פרטיים.⁶ על עומס התשתיות, הנגרם בין היתר מפיצול דירות מגורים ואכלוס דירות במספר רב של נפשות, עמד גם מבקר המדינה בדוח הביקורת 64 משנת 2014.⁷

בנוסף, קיימות עלויות ציבוריות הנובעות מההתמודדות עם תופעת ההסתננות ועם אי חוקיותה. בתוך כך נכללות עלויות אכיפה שונות, עידוד יציאה מישראל, הפעלת יחידות ייעודיות ברשות האוכלוסין לרישום ובדיקת בקשות מקלט, הפעלת מתקן חולות.

בהצגת הנתונים מטה אין משום נקיטת עמדה באף אחת מסוגיות אלו, לא באשר למתן שירותים ציבוריים לזרים ולא באשר לאופן ההתמודדות עם תופעת ההסתננות וחוקיות השהייה בישראל. יתר על כן, בקריאת הנתונים במסמך יש להתייחס אל כל סעיף בפני עצמו ולא יהיה נכון להשוות בין עלויות השהייה לעלויות האכיפה. ראשית כל, הנתונים המוצגים חלקיים בלבד ולא מציגים נתונים בתחומים בהם ידוע כי קיימת הוצאה (חינוך ורווחה שלא בתל אביב-יפו, מערכת בתי המשפט, כוח אדם ברשות האוכלוסין וההגירה, כספי יציאה מרצון ועוד). שנית, הנתונים מציגים תמונת מצב נוכחית ולא מתייחסים או מנסים לחזות מצב עתידי. שלישית, חלק מהנתונים הם חד פעמיים (בינוי, עידוד יציאה מרצון) וחלקם מתמשכים (כדוגמת עלויות שירותי בריאות וחינוך).

מרכז המחקר והמידע של הכנסת התבקש לבחון את כלל העלויות הציבוריות הנגזרות משהיית מסתננים בישראל, ובהן עלויות שוטפות ועלויות חד פעמיות לבינוי תשתיות, עלויות אכיפה ועלויות שהייה. לצורך כך פנה מרכז המחקר והמידע של הכנסת אל שורה של משרדי ממשלה וארגונים ציבוריים בבקשה לקבל נתונים ועלויות תקציביות. מוצג להלן המענה שהתקבל משלושה גורמים מרכזיים: משרד הבריאות, המשרד לביטחון הפנים ועיריית תל אביב-יפו. לא קיימים ברשותנו בשלב זה נתונים עדכניים נוספים, ובמידה ואלו יתקבלו בהמשך יש לשקול עדכון המסמך. כמו כן, נבהיר כי בתשובות עיריית תל אביב יפו ומשרד הבריאות לא קיימת אפשרות להציג עלויות בפילוח לפי ארץ מוצא (או מעמד אזרחי), ועל כן בפרקים אלו **העלויות כוללות את כלל הזרים בישראל ולא רק את אוכלוסיית המסתננים וזרים שאינם ברי הרחקה.**

3. משרד הבריאות

3.1. עלות שירותי בריאות לזרים בישראל במימון משרד הבריאות

מסתננים וזרים שאינם ברי הרחקה, ככל אדם בישראל, זכאים לקבל טיפול רפואי דחוף בבתי-חולים ללא התניה מוקדמת של תשלום, מתוקף חוק זכויות החולה, התשנ"ו-1996. טיפול רפואי דחוף כולל בין היתר טיפול רפואי בחדר מיון, אשפוז מקרים דחופים, כולל ניתוחים, לידות וטיפול נמרץ לפגים. חלקם נדרשים לאחר הטיפול הרפואי לשלם בעבור שהייתם וההליכים הרפואיים שעברו ובתי החולים מדווחים כי לא כולם משלמים את מלוא העלות ונוצרים בעקבות כך "חובות אבודים" המוערכים בכמה עשרות מיליוני ש"ח.⁸ שירותים רפואיים, שמעבר לטיפול

⁶ מענה עיריית תל אביב-יפו על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 16 במרס 2017; נטע משה, [שהיית מסתננים בשכונות דרום תל-אביב](#), מרכז המחקר והמידע של הכנסת, יוני 2016/

⁷ מבקר המדינה, דוח 64, זרים שאינם בני הרחקה, 13 במאי 2014, עמ' 75.

⁸ נטע משה, [שירותי בריאות לעובדים זרים ולחסרי מעמד אזרחי](#), מרכז המחקר והמידע של הכנסת, יוני 2013.

הכנסת

מרכז המחקר והמידע

רפואי דחוף, מוסדרים ברובם על ידי חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1995, שאינו חל על זרים, ובהם זרים שאינם ברי הרחקה, שכן הם אינם נחשבים תושבי ישראל.

במהלך השנים הוחלט על מתן שירותים רפואיים מסוימים ללא עלות לכל הזרים ובמימון ציבורי: הפסקות הריון לקטינות ונפגעות אונס, מעקב לאימהות ותינוקות בטיפות חלב, חיסוני השגרה ומעקב התפתחותי לתינוקות בטיפות חלב, טיפול במחלות מין במרפאת לוינסקי בת"א, אבחון וטיפול בשחפת, טיפול רפואי לשהים במקלטים לקרבנות סחר בבני אדם בפ"ת, שרות רפואי לשהים במתקן חולות ותכנית קהילתית לטיפול ב-HIV/AIDS, טיפולי דיאליזה וטיפול תרופתי לחולי סכרת. כמו כן, קיימות שתי מרפאות ייעודיות לזרים שפועלות בתל-אביב במימון חלקי של משרד הבריאות - המרפאה הציבורית לחסרי מעמד בשיתוף עם רשת "טרם" ומרפאת גשר לבריאות הנפש. בלוח 1 להלן מוצג פירוט עלויות שירותי הבריאות לזרים לשנת 2016 במימון משרד הבריאות.

לוח 1 – עלות שירותי רפואה לזרים במימון משרד הבריאות לשנת 2016 (באלפי ש"ח)⁹

שירות רפואי	עלות לשנת 2016
בתי חולים	36,271
מאוחדת- קטינים	11,450
שחפת ואיידס (בריאות הציבור)	6,500
מתקן חולות	6,000
שחפת- אשפוז	5,500
מרפאת טרם	4,109
בית חולים סורוקה	3,000
טיפות חלב	1,362
מרפאת גשר	840
מקלט קורבנות סחר	473
טיפול סיעודי (קודים סיעודיים)	468
סך הכול לשנת 2016	75,973

מהלוח עולה כי בשנת 2016 מומנו שירותי בריאות לזרים על ידי משרד הבריאות בעלות כוללת של כ-76 מיליון ש"ח. ההוצאה הגדולה ביותר הייתה בעבור טיפולים ואשפוזים בבתי חולים העלות של כ-36 מיליון ש"ח, ולאחריה סבסוד המדינה בהסכם הביטוח לקטינים חסרי מעמד תושב שנאמדה בכ-11.5 מיליון ש"ח לשנת 2016. עם זאת, יש להדגיש כי עלויות אלו מתייחסות לכלל הזרים בישראל ואין אפשרות להפריד מתוכן את ההוצאות בעבור שירותי בריאות לזרים ממדינות מוצא מסוימות, ובתוך כך לזרים שאינם ברי הרחקה (אריתריאה וסודן).

המרפאה הציבורית מספקת שירותי רפואה דחופה ורפואה ראשונית בעלות נמוכה לזרים ללא מעמד תושב. בשנת 2016 תוקצבה פעילות המרפאה על ידי משרד הבריאות בכ-4 מיליון ש"ח בשנה. בשנת 2015 טופלו 25,971 איש במרפאה הציבורית ומספר הביקורים הכולל שלהם היה 36,389 ביקורים (חלק מהמטופלים ביקרו יותר מפעם אחת במרפאה).¹⁰ על-פי נתוני 2015, כ-18,500 איש מאלו שפנו למרפאה מוגדרים כזרים שאינם ברי הרחקה, והם היו כ-72% מכלל המטופלים במרפאה, בחלוקה הבאה: 61% מהמטופלים במרפאה מוצאם מאריתריאה, ו-11% מסודן. יתר הפונים הם זרים ממדינות אחרות.

⁹ תשובת משרד הבריאות לפניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, התקבלה ב-19 במרס 2017, דוא"ל.
¹⁰ תשובת משרד הבריאות על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, התקבלה ב-2 ביוני 2016.

שלא כמו לבגירים, לגבי ילדים זרים ובהם ילדים של זרים שאינם ברי הרחקה, יש הסדר וולונטרי עם קופת-חולים "מאוחדת" משנת 2001 שבו ההורים יכולים לרכוש מיוזמתם ביטוח בריאות לילדים. על פי נתוני משרד הבריאות, נכון לסוף שנת 2016 מבוטחים בהסדר זה 6,772 קטינים ללא מעמד תושב.¹¹ הוריהם של קטינים אלו יכולים להיות זרים שאינם ברי הרחקה, או זרים אחרים ששהייתם אינה מוסדרת בארץ, כדוגמת עובדים זרים ותיירים אשר אשרתם פגה ושוהים בישראל באופן לא חוקי. נכון ל-2016 ובהתאם להתקשרות עם מאוחדת, עלות הפוליסה לקטין הינה 280 ש"ח לחודש, כאשר ההורים נדרשים לתשלום 120 ש"ח לילד (עד 240 ש"ח למשפחה), ומשרד הבריאות משלים 160 ש"ח. מהילד השלישי ומעלה המשפחה, משרד הבריאות נושא במלוא העלות.¹² תקציב משרד הבריאות לשנת 2016 למימון הסדר הביטוח לקטינים זרים עמד על כ-11.5 מיליון ש"ח.

4. המשרד לביטחון הפנים¹³

לפי נתוני המשרד לביטחון פנים, בשנת 2016 הסתכם התקציב המוקצה לטיפול בתופעת ההסתננות על ידי המשרד בכ-335 מיליוני ש"ח ונחלק בין שלושה גופים: משטרת ישראל, שירותי בתי הסוהר והרשות הארצית לכבאות והצלה. נציין כי תקציב זה ברובו מתייחס לפעילות שוטפת, ולא לבינוי ופיתוח המתקנים לשהיית מסתננים כפי שנעשה בשנים עברו. בסעיפים להלן יוצג פירוט התקציב לכל אחד מהגופים בנפרד. נציין כי אפשר ויש פעולות נוספות בתחום המשרד, לרבות פעולות באזורים שאינם נכללים בשכונות דרום תל אביב-יפו, פעולות בהיקפים תקציביים נמוכים יותר ופעולות שאין נתונים תקציביים אודותיהם, שלא פורטו בתשובת המשרד.

4.1. משטרת ישראל¹⁴

על פי תשובת המשרד לביטחון הפנים, המשאבים המוקצים במשטרת ישראל לטיפול במסתננים כוללים בעיקר תגבור היחידות הפרוסות בדרום תל אביב-יפו (תחנת שרת ותחנת שכונות), תגבור יכולות אגף החקירות ומודיעין והקמת נקודות משטרה במתקן "חולות". בלוח 2 להלן מוצג פילוח תקציבי משטרת ישראל לשנת 2016 לטיפול באוכלוסיית המסתננים בשני רכיבים: תחנות משטרה בדרום תל אביב-יפו, ותחנת המשטרה ב"חולות".

לוח 2 – תקציב משטרת ישראל לטיפול באוכלוסיית המסתננים (דרום ת"א וחולות), שנת 2016 (מיליוני ש"ח)¹⁵

תקציב	סעיף	
10.2	תקינת שוטרים תחנת שכונות (42 תקני כוח אדם)	תגבור תחנות המשטרה בדרום תל אביב-יפו
21.4	תקינת שוטרים תחנת שרת (88 תקני כוח אדם)	
14.1	הוצאות שוטפות לתחנות שרת ושכונות	
45.7	סה"כ תגבור תחנות דרום תל אביב-יפו	
8.5	תקינת שוטרים (35 תקני כוח אדם)	הפעלת תחנת המשטרה במתקן "חולות"
1.9	אחזקה ותפעול שוטף של התחנה	
10.4	סה"כ הפעלת תחנת המשטרה במתקן "חולות"	
56.1	סך תקציב משטרת ישראל 2016 – תגבור דרום ת"א ותחנה ב"חולות"	

¹¹ תשובת משרד הבריאות לפניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, התקבלה ב-19 במרס 2017, דוא"ל.

¹² תשובת משרד הבריאות לפניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, התקבלה ב-19 במרס 2017, דוא"ל.

¹³ המשרד לביטחון הפנים, מענה לפניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, תקציבים שהוקצו לטיפול באוכלוסיית הסודנים והאריתראים בשנת 2016, התקבלה ב-23 במאי 2017.

¹⁴ המשרד לביטחון הפנים, תקציבים שהוקצו לטיפול באוכלוסיית הסודנים והאריתראים בשנת 2016, התקבלה ב-23 במאי 2017.

¹⁵ שם.

הכנסת

מרכז המחקר והמידע

מהלוח עולה כי בשנת 2016 תקציב משטרת ישראל לתגבור תחנות דרום תל אביב-יפו (שרת ושכונות) והפעלת תחנת משטרה במתקן "חולות", כחלק מהטיפול בתופעת ההסתננות, **הסתכם בכ-56.1 מיליוני ש"ח**. סך הכול תקציב זה כלל תגבור התחנות בכ-165 **תקני כוח אדם שוטרים**.

4.2. שירות בתי הסוהר - מתקן חולות ומתקן סהרונים¹⁶

על פי תשובת המשרד לביטחון פנים, המשאבים המוקצים בשירות בתי הסוהר לטיפול במסתננים כוללים בעיקרם את עלות ההפעלה השוטפת של מתקן "חולות" ומתקן הכליאה "סהרונים". בלוח 3 להלן פירוט התקציב:

לוח 3 – תקציב שרות בתי הסוהר להפעלת מתקן "סהרונים" ומתקן "חולות", שנת 2016 (מיליוני ש"ח)¹⁷

תקציב	סעיף	
119	הוצאת אחזקת המתקן והשוהים (3,360 מקומות)	תקציב הפעלה שנתי שוטף למתקן "חולות"
73.8	תקינת סוהרים (369 תקני כוח אדם)	
20	דמי כיס לשוהים	
5.3	טיפולים רפואיים (משרד הבריאות)	
3	ליווי סוציאלי (משרד הרווחה)	
1.8	הכשרה מקצועית	
222.9	סך הכול תקציב הפעלה שנתי מתקן "חולות"	
24	תקינת סוהרים (120 תקני כוח אדם)	תקציב הפעלה שנתי שוטף למתקן "סהרונים"
25.5	הוצאות אחזקת המתקן והשוהים	
49.5	סך הכול תקציב הפעלה שנתי מתקן "סהרונים"	
272.4	סך הכול תקציב שב"ס הפעלת "חולות" ו"סהרונים" 2016	

מהלוח עולה כי בשנת 2016 הקצה שירות בתי הסוהר כ-272.4 **מיליוני ש"ח** להפעלה שוטפת של מתקן "חולות" ומתקן "סהרונים", בהם שוהים מסתננים. מרבית התקציב, כ-81.8% הוקצה בעבור הפעלת מתקן "חולות", בתפוסה של כ-3,360 **שוהים ובתקינה של כ-370 תקני כוח אדם לסוהרים**.

על פי מענה של משרד הביטחון לבקשות חופש המידע שהגישה התנועה לחופש המידע בשנת, **עלויות הקמת מתקן חולות** נאמדו בשנת 2014 ב-323 מיליון ש"ח.¹⁸ אלו עלויות נוספות על לעלויות התפעול השנתיות.

4.3. רשות ארצית לכבאות והצלה¹⁹

מתשובת המשרד לביטחון הפנים עולה כי המשאבים המוקצעים ברשות הארצית לכבאות והצלה לטיפול בתופעת ההסתננות, כוללים בעיקר את עלות הפעלת נקודות כיבוי אש בסמוך למתקן "חולות" ותקני כוח אדם בתחום המניעה הפועלים במסגרת צוותי אכיפה משותפים למשרדי ממשלה נוספים בשכונות דרום תל אביב-יפו. בלוח 4 להלן יפורטו תקציבי הרשות הארצית לכבאות והצלה לשנת 2016, לטיפול בתופעת ההסתננות.

¹⁶ המשרד לביטחון הפנים, תקציבים שהוקצו לטיפול באוכלוסיית הסודנים והאריתראים בשנת 2016, התקבלה ב-23 במאי 2017.

¹⁷ שם.

¹⁸ משרד הביטחון, **מענה לבקשת לקבלת מידע אודות עלויות הקמת מתקן הכליאה חולות**, התנועה לחופש המידע, יוני 2014.

¹⁹ המשרד לביטחון הפנים, תקציבים שהוקצו לטיפול באוכלוסיית הסודנים והאריתראים בשנת 2016, התקבלה ב-23 במאי 2017.

הכנסת

מרכז המחקר והמידע

לוח 4 – תקציב הרשות הארצית לכבאות והצלה, מתקן חולות וחיזוק דרום תל אביב-יפו, 2016 (מיליוני ש"ח)²⁰

תקציב	סעיף	
2.4	תקינת לוחמי אש (12 תקני כוח אדם)	תקציב שנתי שוטף הפעלת תחנת כיבוי בסמוך למתקן "חולות"
1.7	הוצאות תחזוקת תחנת כיבוי אש	
4.1	סך הכול תקציב שוטף הפעלת תחנת כיבוי בסמוך ל"חולות"	
2.0	תוספת מפקחי בטיחות אש ותפעולם	דרום תל אביב-יפו
6.1	סך הכול תקציב שוטף הרשות הארצית לכבאות והצלה 2016	

מהלוח עולה כי בשנת 2016 תקציב הרשות הארצית לכבאות והצלה להפעלת תחנת כיבוי בסמוך למתקן "חולות" ולתוספת מפקחי בטיחות אש בדרום תל אביב-יפו, כחלק מהטיפול בתופעת ההסתננות, היה כ-6.1 מיליון ש"ח.

5. תקציב עיריית תל אביב-יפו לטיפול באוכלוסיית הזרים²¹

עיריית תל-אביב-יפו העבירה, בתשובה על בקשת מרכז המחקר והמידע של הכנסת, סיכום של התקציבים שהקצתה, על-פי הגדרתה, לטיפול באוכלוסיית "מהגרים ממדינות מתפתחות". בלוח 5 להלן פירוט הסכומים לשנת 2016 לפי תחומי פעילות עיקריים, ובחלוקה לתקציב שוטף (רגיל) ולתקציב בלתי רגיל (תב"ר) שמשמש בעיקר לבינוי ושיפוץ מבנים ומוסדות חינוך. נדגיש כי התקציב לא מפולח על פי מדינות מוצא של הזרים וכולל גם זרים שאינם מוגדרים כמסתננים או כזרים שאינם ברי הרחקה.

לוח 5 – תקציב עיריית תל אביב-יפו לטיפול באוכלוסיית מהגרים ממדינות מתפתחות, 2016 (באלפי ש"ח)²²

מקור מימון			סך הכול לשנת 2016	מינהל
אחר: תרומות, עמותות, הכנסת עצמית	משרדי ממשלה	עירוני		
תקציב שוטף (רגיל)				
1,523	10,399	6,164	18,085	מינהל שירותים חברתיים
	4,820	9,162	13,982	מינהל חינוך
		29,033	29,033	חטיבת תפעול
		2,460	2,460	מינהל בינוי ותשתיות
		520	520	מינהל קהילה, תרבות, נוער וספורט
1,523	15,219	47,339	64,081	סך הכול תקציב שוטף
תקציב בלתי רגיל (תב"ר)				
	5,600	5,600	11,200	מינהל שירותים חברתיים
	²³ 8,600	35,160	43,760	מינהל חינוך
	14,200	40,760	54,960	סך הכול תקציב בלתי רגיל
1,523	29,419	88,099	119,041	סך הכול שנת 2016 כולל תב"ר

²⁰ שם.

²¹ תשובת עיריית תל-אביב-יפו על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, התקבלה ב-16 במרס 2017.

²² שם.

²³ לא סופי, סכום זה כולל כ-5.7 מיליון ש"ח להקמת גני ילדים שלגביו נמסר כי "תתכן השתתפות משרד החינוך". כמו כן, כ-2.9 מיליון ש"ח להקמת כיתות גן נוספות, ניתן בהרשאה להתחייב על ידי משרד החינוך.

הכנסת

מרכז המחקר והמידע

מהלוח עולה כי בשנת 2016 הסתכם תקציב עיריית תל אביב יפו לטיפול באוכלוסיית מהגרים ממדינות מתפתחות בכ-119 מיליון ש"ח, ממנו כ-64 מיליון ש"ח לפעילות שוטפת וכ-54.9 תקציב בלתי רגיל לבינוי ופיתוח. כ-74% מהתקציב הכולל (שוטף ובלתי רגיל) הגיע ממקורות העירייה, כ-24.7% ממשרדי הממשלה (חינוך, בריאות, רווחה, פנים), וכ-1.3% ממקורות אחרים ובהם תרומות, עמותות, הכנסה ממקורות עצמיים. להלן יוצג פירוט על תחומי הפעילות העיקריים במינהלים השונים:

1. **מינהל השירותים החברתיים** מימש בשנת 2016 תקציב של כ-18 מיליון ש"ח לטובת פעילות שוטפת, חלקו מהתקציב העירוני וחלקו ממימון ממשלתי. בין הפעולות המתוקצבות: פעילות מסיל"ה (מרכז סיוע ומידע לקהילה הזרה), תחנות טיפת חלב, מסגרות חוץ-ביתיות לילדי זרים, הפעלת מועדוני טיפוליות, השמת ילדים במעון יום שיקומי, קיום הסדרי ראייה במרכזי קשר, תוכניות הורים, גישור שפתי ותרבותי. בנוסף העמיד המינהל תקציב של כ-11.2 מיליון ש"ח לטובת בינוי מעונות לילדי האוכלוסייה הזרה, מחציתו במימון עירוני ומחציתו במימון ממשלתי.
2. **מינהל החינוך** הקצה בשנת 2016 תקציב של כ-13.8 מיליון ש"ח כתקציב שוטף למימון של גני-ילדים ולהפעלת שירותי חינוך שונים לילדי בתי-הספר, במימון העירייה ומשרד החינוך. על פי נתוני העירייה לומדים כיום בעיר כ-2,500 ילדי הקהילה הזרה, מהם כ-1,100 בגני ילדים וכ-1,400 ילדים בגילאי בתי ספר במסגרות שונות (חינוך רגיל, חינוך מיוחד, פנימיות עירוניות). במסגרת התקציב, ניתנו בנוסף לשעות הלימוד הרגילות ותפעול מוסדות החינוך, שירותי פסיכולוגים בשירות הפסיכולוגי-חינוכי, שעות אולפן, שרותי תגבור, הסעות לילדי קהילת הזרים למסגרות חינוך, חינוך מיוחד, הזנה בבתי-הספר. בנוסף, הוקצה תקציב של כ-43.7 מיליון ש"ח לבינוי של מוסדות חינוך, מרביתו במימון עירוני.
3. **חטיבת התפעול** הקצתה בשנת 2016 תקציב של כ-29 מיליון ש"ח, כולו תקציב עירוני. התקציב יועד לגורמים אלו: אגף התברואה – ניקיון רחובות, איסוף והטמנה של אשפה; אגף שיפור פני העיר (שפ"ע) – אחזקת גנים; אגף הפיקוח – רישוי עסקים, טיפול במפגעים בשטחים פרטיים, שמירה על הסדר הציבורי; אגף הביטחון-אבטחת מוסדות חינוך המיועדים לילדי זרים; פעילות של הסיירת לביטחון עירוני (סל"ע).
4. **מינהל בינוי ותשתיות** הקצה תקציב להגברת תאורה בשכונות בהיקף של כ-2.4 מיליון ש"ח בשנת 2016.
5. **מינהל קהילה, תרבות וספורט** הקצה תקציב של כחצי מיליון ש"ח בשנת 2016 לטובת פעילות שבטי צופים לילדי הקהילה הזרה, הנחות וסבסוד לחוגים, במימון עירוני מלא.

